

För framtiden i Gävleborg - en lägesrapport



Sammanfattning

- Vi har under perioden satsat närmare 60 milj. kronor på olika insatser i länet.
- 1 000 nya utbildningsplatser är beslutade eller på gång
- Bred samverkan – stor uppslutning

Kompetenslyft för Gävleborgs län

- Kartläggning av utbildningsbehovet hos 1800 personer i 2-300 små och medelstora företag i länet
- Ansökan om medel för att genomföra utbildningar i företagen
- 230 nya platser till yrkvux
- Ansökan om 8 yrkeshögskoleutbildningar
- Yrkeshögskola i Gästrikland, 124 000 kronor för en förstudie
- Yrkeshögskola i Hälsingland, 3,4 milj.kr till genomförande
- Teknikcollege i Hälsingland har beviljats 2,1 milj.kr
- Colleagueutbildning på gång, även med inriktning på handel samt vård och omsorg
- Folkhögskolorna i startgroparna för 230 platser inom yrkesutbildning samt 80 motivationshöjande platser
- Högskolan är beredd med bastermin, basår och collegeår
- Högskolan har beviljats 300 000 kronor i regionalpolitiska medel för marknadsföring
- Lokala centra för omställnings- och konjunkturinsatser finns fullt utvecklade i Sandviken, Hudiksvall och Ljusdal samt i varierande grad i övriga kommuner. Arbete pågår med ett regionalt centra för att samordna insatser i låg- och högkonjunktur samt för att mildra arbetslöshet och lösa kompetensförsörjningsproblem
- 150 000 kr till Future Position X
- 4 milj.kr till integration
- Praktik och lärlingsplatser

Företagsnära insatser

- Almi Invest har startat ett riskkapitalbolag i Gävleborgs och Dalarna med en basfinansiering på 112 milj.kr
- 13 nya projekt har startat för att stärka kvinnors företagande. I dessa beräknas närmaste 450 kvinnor att delta. En särskild satsning görs på unga kvinnor i samverkan med Ung företagsamhet och Drivhuset.
- Ca 76 nya arbetstillfällen har skapats under perioden genom att 42 små och medelstora företag beviljats 6,1 milj.kr till investeringar som givit möjlighet till expansion.
- Stöd till klusterinitiativ, 15 milj.kr till Triple Steelix, Fiber Optic Valley, Radiocentrum vid Högskolan, FPX och den regionala inkubatorn Movexum
- Regionalt centrum för forskning och utveckling inom stål- verkstad och materialindustrin samt energi och miljö
- 2,3 milj.kr till en förstudie för etablering av industri för tillverkning av solceller i Norrsundet.
- Regional konferens om vindkraft i höst

Infrastruktur

- Nationell satsning: totalt 4,9 mdr kr
- Regional satsning: 3,5 mkr till cykelväg mellan Hille-Björke i Gävle, 13 milj.kr till cykelväg på Årsundabanken i Sandviken, 3,3 milj.kr för väg till Hölick i Hudiksvall samt del av 141 milj.kr för ombyggnad av väg 68 mellan Hofors - Länsgränsen.

För framtiden i Gävleborg

Tre månaders arbete - detta har hänt.

I vårt län bidrar företag, fack, kommuner, högskola, myndigheter, organisationer och enskilda personer aktivt till att hitta metoder och insatser för att lindra effekterna av den snabba konjunkturedgång som startade i höstas och som vi fortfarande ser svallvågorna av. Varslen har hittills framför allt drabbat industrisektorn. Farhågor finns att varslen nu kommer att öka inom den offentliga sektorn och även tjänstesektorn med personliga tjänster och handel .

Den 2 februari i år lämnade vi i egenskap av Regeringens varselsamordnare i Gävleborgs län en rapport till Regeringen, ” För framtiden i Gävleborg”, där vi beskrev vilka insatser vi behövde göra för att företag och de människor som drabbats av varsel ska kunna stå stärkta när konjunkturen vänder. Det är nu dags att göra en första samlad redovisning av vad som åstadkommits under de tre månader som gått sedan dess.

Vi delar in redovisningen i det vi sagt oss kunna göra av egen kraft och det vi sett behövt lösas på nationell nivå.

Av egen kraft

Kompetenspaket för Gävleborgs län

Såväl folkhögskolorna, kommunala vuxenutbildningarna, lärcentra som högskolan har ställt upp och bidragit. I möten mellan samordningskansliet, utbildningsanordnarna, LO, Unionen, Arbetsförmedlingen, strukturfonderna, landstinget och företag har behov och idéer stötts och blötts som nu ger varslade och arbetslösa människor i länet fler utbildningsplatser på alla olika utbildningsnivåer.

Kartläggning av utbildningsbehov

Som grund för flera av satsningarna ligger en stor kartläggning vi gjort av behoven i mellan 2-300 små och medelstora företag, 1800 personer, i länet. Den visar konkreta behov av vidareutbildning inom yrkesinriktade områden, ibland spetsutbildningar, men även grundläggande utbildningsbehov inom kärnämnerna. Hos såväl anställda, som varslade.

Nu tar vi nästa steg och siktar på ett genomförande i form av utökade och nya utbildningar som motsvarar behoven i företagen. Ansökan om medel för detta lämnas till europeiska socialfonden den 4 maj. Beslut väntas i slutet av sommaren.

Yrkesutbildning

Häromdagen kom också besked att ytterligare 230 platser beviljats av Skolverket till Yrkvux (Yrkesutbildning inom kommunal yrkesutbildning). Även här har ett gemensamt arbete i Hälsingland respektive Gästrikland föregått beslutet.

Den kvalificerade yrkesutbildningen KY fasas så småningom ut. I stället kommer den nya formen yrkeshögskoleutbildning. Ett sammanhållet arbete i länet har resulterat i att fem utbildningsanordnare tillsammans ansökt om åtta yrkeshögskoleutbildningar vid den nya kommittén för yrkeshögskola. Beslut väntas i sommar. Regionalpolitiska medel har givit stöd åt arbetet. Gästriklands yrkeshögskola har beviljats ca 124 tkr till en förstudie och Hälsinglands yrkeshögskola ca 3,4 milj.kr till ett genomförande.

Några nya collegeutbildningar är också under utveckling. Ett arbete pågår kring handelscollege samt vård och omsorg. 2,1milj.kr har också beviljats till satsning med teknikcollege i Hälsingland.

Folkhögskolor

Gävleborgs län har förmånen att ha tre folkhögskolor, Forsa, Bollnäs och Västerberg. I dialog med bland annat facken och arbetsförmedlingen har just folkbildningen pekats ut som en viktig möjlighet för många av de människor som nu varslas. Vi har i ett samordnat arbete tagit fram en möjlighet att starta 230 platser inom yrkesutbildning, samt 80 platser inom motivationshöjande utbildningar vid våra folkhögskolor. Inriktningen är klar, beredskapen finns och folkhögskolorna står i startgroparna. Besked inväntas från strukturfondspartnerskapet inom en snar framtid. Vi har även en beredskap att skjuta till regionala utvecklingsmedel för denna satsning.

Högskolan

Högskolan i Gävle är en viktig aktör vid genomförandet av kompetenspaketet för Gävleborgs län. Den flexibilitet högskolan har möjlighet att visa, samt intresset och beredskapen från högskolan att bidra i samordningsarbetet, är en styrka vi besitter.

Vi har nu en grundstruktur i länet med lärcentra, erfarenhet av distansutbildning, högskolenoder, lokala omställningscentra i olika skepnader och en grundläggande analys av kompetensbehoven genomförd. Detta gör att det nu finns mycket goda förutsättningar att identifiera utbildningar och grupper av individer som vill, kan och behöver utbildning på högskolenivå.

Sökandetrycket på Högskolan har ökat i jämförelse med föregående år . Utöver det står nu Högskolan beredd med bastermin, basår och collegeår. Redan nu ser vi att ansökningarna till collegeår fördubblats till cirka 140 sökande jämfört med ett 70-tal för ett år sedan. För att ytterligare marknadsföra dessa möjligheter har Högskolan beviljats 300 000 kronor av regionalpolitiska medel.

Även utifrån Högskolans gängse utbud av utbildningar pågår diskussioner och resonemang om att skapa lokalt förlagda profilutbildningar utifrån behovsbilden.

Högskolans ledning ser även på möjligheten att lägga ett förslag till högskolestyrelsen om att tillämpa kontinuerlig antagning/efterantagning till Högskolan. Detta skulle ytterligare öka flexibiliteten.

Högskolan har också genomfört ett antal aktiviteter, dagar för varslade, inte enbart på campus i Gävle utan också lokalt i Hälsingland. Högskolan är också närvarande och aktiv vid det lokala omställningscentrat i Sandviken, en ort som drabbats hårt av varslen.

Kompetensförsörjning

Samtidigt som vi arbetar med att åstadkomma konkreta utbildningsinsatser på alla nivåer inom utbildningssystemet här och nu, pågår ett arbete och ett nytänkande om hur vi kan samarbeta för att bättre tillgodose företagets behov av kompetens, såväl i låg- som högkonjunktur.

Vi vet att 2012 går många 40-talister hem från ett långt yrkesliv och samtidigt minskar ungdomskullarna. Så ser det i stort ut i hela Europa. Samtidigt har vi kanske en konjunktur som vänder och som efter ytterligare något år befinner sig i full swing i en högkonjunktur. Då kommer konkurrensen att vara knivskarp om kompetenta medarbetare. Det är således om 3-5 år. Det är ingen lång tidsrymd när vi pratar utbildning och att finna sätt att hålla oss framme i en internationell konkurrens.

Utifrån dagsläget med en lågkonjunktur har vi i samordningsarbetet även tagit oss an fyra sinsemellan olika uppdrag. Dessa uppdrag utgår från tankar om en framtida tänkbar situation som baseras på kunskap om befolkningsutvecklingen, demografin, och det faktum att en lågkonjunktur så småningom mattas av och vänder i en högkonjunktur även om det är omöjligt att sia om exakt när

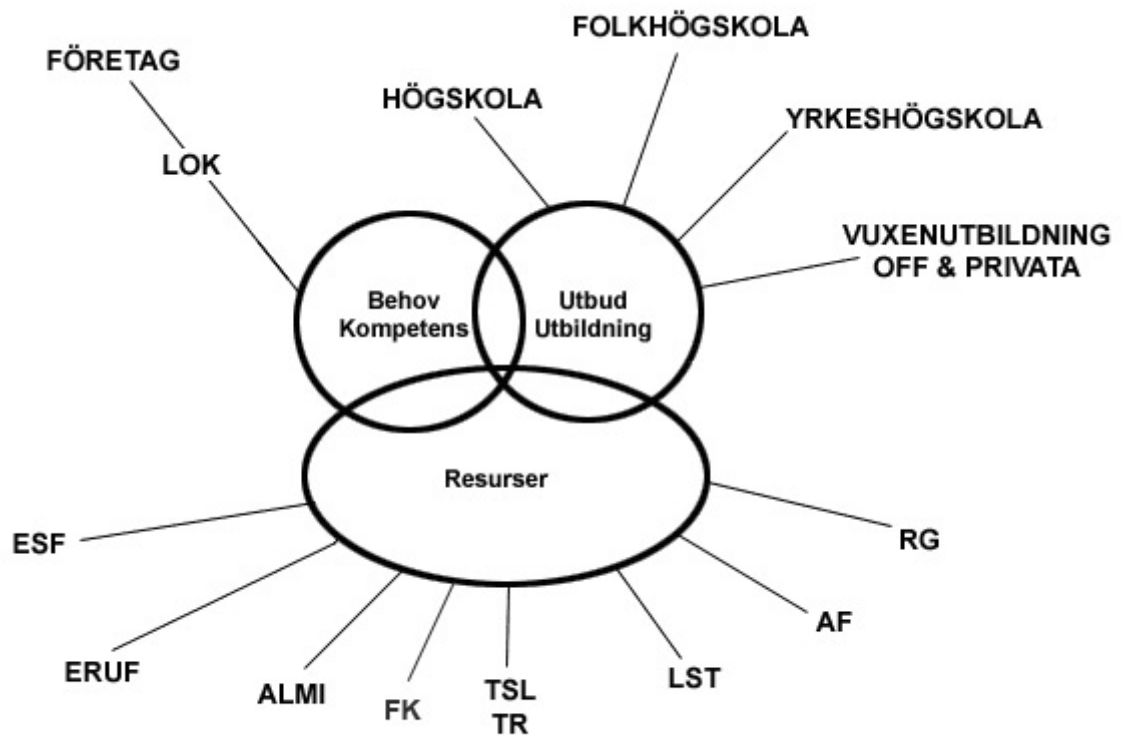
Regionalt center för omställnings och konjunkturinsatser.

Det första uppdraget är hur vi i länet kan samarbeta kring ett ”regionalt center för omställnings och konjunkturinsatser (ROK).

Tanken är enkel. Utbildningsbehov möter utbildningsanordnare och samtidigt finns de som har plånböckerna med i rummet. Så kommer man överens om vem som gör vad och hur, oavsett om det är låg- eller högkonjunktur.

Utbildningsbehoven utgår från de lokala resurscentra som finns (se illustration nedan). Vi har nu träffat samtliga kommuner och även de regionala aktörer som har ”plånböckerna”. Det finns ett klart intresse av att gå vidare med denna tanke. Nu ska vi träffa utbildningsanordnarna.

På den lokala nivån, kommunen, finns således i alla kommuner någon form av lokalt samlat arbete med anledning av varselläget. Några av kommunerna, Sandviken, Hudiksvall och Ljusdal, har tagit steget fullt ut när det gäller att etablera lokala centra (LOK).



Marknadsföring av kompetensbehov

Den andra åtgärden för att stödja kompetenstillgång är ett samarbete som inletts mellan ett antal storföretag och ett företagsnätverk under ledning av föreningen Future Position X (FPX), som har till målsättning att synliggöra att det finns behov av kvalificerade medarbetare till och med i nuvarande lågkonjunktur och självklart i en högkonjunktur. Detta ska ske genom en aktiv samlad marknadsföring av behovet. Till ett första steg i detta arbete har beviljats 150 000 kr av regionalpolitiska medel.

Öppna dörrar för invandrare

Den tredje åtgärden för att säkra tillgången till kvalificerade medarbetare och att möta nya marknader är att "öppna dörrarna" till företagen för invandrare. För ett utökat arbete om tillväxt och mångfald har beviljats 4 milj.kr av de regionalpolitiska medlen

Praktik och lärlingsplatser

Den fjärde åtgärden är praktik och lärlingsplatser. Gävleborgs län har den näst högsta ungdomsarbetslösheten och inte minst för ungdomarna är det av största betydelse att få pröva på yrken på plats ute i företagen. Egentligen finns detta behov på alla nivåer inom utbildningssystemet och även när ungdomen är arbetslös och finns som arbetssökande vid arbetsförmedlingen. Vi har några väl fungerande modeller i länet, exempelvis Gästrikelärling och yrkesanpassad praktik i Hälsingland. Diskussioner har inletts för att hitta lösningar för att utöka volymen av olika varianter av lärlingsplatser. Med Högskolan har vi inletts ett samarbete kring praktikplatser som är kopplat till högskoleutbildningar för socionomer och sjuksköterskor. Även byggföretagens branschorganisationer har varit i kontakt med oss i frågan. Arbetet är således i ett sonderings- och initialskede och beräknas gå igång med full kraft efter sommaren.

Företagsnära insatser

Så till de insatser som genomförts som ligger nära de enskilda företagen.

Med anledning av varselläget har Almi ansökt om 3,8 milj.kr av regionalpolitiska medlen för att kunna bistå ett 40 tal företag i länet som skulle vara betjänta av en ordentlig genomlysning och rådgivning med inriktning överlevnad, omställning och tillväxt. Konkreta mål och åtgärdsplaner tas då fram för företaget. Redan före sommaren kommer arbetet att ha påbörjats inom cirka 10 företag.

Att stärka de företag som har kraft och potential att växa är också ett sätt att bemöta lågkonjunkturen. Utifrån det synsättet har vi arbetat med följande insatser.

- Almi Invest har nu startat ett riskkapitalbolag i Gävleborg och Dalarna med en basfinansiering om 112 Mkr. Styrelsen har påbörjat sitt arbete.
- Bankerna i länet har aktivt deltagit i arbetet och diskussionerna kring finansmarknaden och påpekat att företag har möjlighet fortfarande att erhålla lån i bank.
- För att stärka kvinnors företagande har 13 nya projekt startat. I dessa beräknas närmare 450 kvinnor delta. En särskild satsning görs på unga kvinnor i samverkan med Ung Företagsamhet och Drivhuset.
- Under perioden har ca 76 nya arbetstillfällen tillskapats genom att 42 små och medelstora företag beviljats 6.1 milj.kr av de regionalpolitiska medlen. Dessa medel har använts till olika typer av investeringar som inneburit möjlighet till expansion.

Nya branscher näringar och möjligheter

Trä- papper och massaindustri är en basnäring av stor betydelse för Gävleborgs län och en näring som drabbats hårt av konjunkturedgången, inte minst i Hälsingland. För de företag som är tillverkare och leverantörer av produkter relaterade till byggbranschen viker marknaden, bostadsbyggandet är avstannande och företagen tvingas varsla. Statistik från Skogs- och Träfacket visar att nästan 20 procent av medlemmarna har varslats under 2008 och 2009. Av dessa har cirka 93 % resulterat i uppsägningar. Branschen riskerar att drabbas lika hårt som under 1990-talskrisen när flera företag helt försvann

I Ljusdal läggs sågen i Färila ned. Varselsamordnarna har till Regeringen framfört behovet av satsningar på bostadsbyggande, renoveringar och ROT-bidrag för den gemensamma sektorn. På den regionala nivån deltar vi i diskussioner med kommunledningarna om vad vi själva kan göra i länet. Medel har reserverats för analys av alternativa driftsformer och diskussioner pågår om satsningar på nya branscher.

Kluster

Gävleborg är väl rustat, även i en nationell jämförelse, och har tillgång till en rik palett av innovativa miljöer som kan göra lågkonjunkturen till en möjlighet för många nytänkare. Klusterinitiativen skapar redan hundratals långsiktiga arbetstillfällen. Deras roll är ännu viktigare i kristider. Nu behöver befintliga och väletablerade aktörer inom våra unika kluster och nätverk stärkta resurser. Med det som bakgrund har under perioden cirka 15 milj.kr av de regionalpolitiska medlen beviljats till Triple Steelix, Fiber Optic Valley, Radiocentrum vid Högskolan, FPX och den regionala inkubatorn Movexum. Denna satsning är inriktad på aktiviteter som på lite sikt stärker befintliga företag och ger möjlighet till nya företag och fler arbetstillfällen i länet.

Regionala centrum för forskning och utveckling

En självklar styrka av internationell dignitet är det kunnande inom stål-, verkstad och materialindustri vi har i regionen med sin tyngdpunkt i Sandviken och Sandvik. Arbetet har påbörjats med att etablera ett regionalt centrum för forskning och utveckling med denna inriktning. En rad aktörer samlas nu kring en förstudie som beräknas vara klar den 1 september.

Även när det gäller miljö och energiteknik har Gävleborgs län ett gott utgångsläge. Även här pågår ett arbete som beräknas klart i form av en förstudie den 1 september. Det seminarium som genomfördes vid Högskolan i Gävle med tema energi rönt stor uppslutning. Ytterligare ett seminarium är på gång i Söderhamn i maj. Till utvecklingsprojekt BiogasMitt har 900 tkr beviljats av de regionalpolitiska medlen

Ett arbete rörande solceller har bedrivits av samordningskansliet, i samverkan med bland annat Gävle kommun, Stora Enso och Arbetsförmedlingen. Detta har resulterat i att en studie nu görs för att se vilka förutsättningar som finns för att etablera en industri för tillverkning av solceller i Norrsundet. För detta har 2.3 milj.kr avsatts av de regionalpolitiska medlen.

Arbetet med att ta tillvara den potential som vindkraften utgör för Gävleborgs län har också drivits vidare. En avstämning görs inom ett par veckor.

Infrastruktur

”Att kratta manegen” är ett uttryck som ofta används för att beskriva den offentliga sektorns uppdrag att stödja näringslivets möjligheter till tillväxt. En typisk ”manegefråga” är infrastrukturen vilket innebär bra kommunikationer inom alla kommunikationsslag samt utbyggd IT.

Även i denna fråga har aktiviteter vidtagits. Banverket har föreslagit infrastrukturella insatser för Gävleborgs län för 4,9 miljarder kronor. Satsningen är av nationell betydelse och medför även ökade möjligheter för invånarna i Gävleborgs län att se ett större arbetsmarknadsområde med ökade möjligheter att pendla till utbildning och arbete. Samma möjligheter ges till inpendling.

Även på den regionala nivån har satsningar och tidigareläggning av nya projekt genomförts utifrån den planeringsram om 873 milj.kr som vi själva råder över.

Aktuella infrastruktursatsningar här är följande:

- nybyggnad av gång- och cykelväg mellan Hille- Björke i Gävle, ca 3,5 mkr,
- nybyggnad av gång- och cykelväg på Årsundabanken i Sandviken, ca 13 milj.kr,
- upprustning av enskild väg av stort intresse för turism och friluftsliv till Hölick i Hudiksvall, 3,3 milj.kr, samt
- ombyggnad av väg 68, Hofors Tegelbruket – länsgränsen, sista etappen av en satsning om totalt 141 mkr

Behov av nationellt stöd

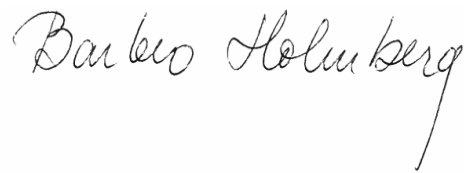
Vårt uppdrag från regeringen är att samordna de befintliga resurserna i Gävleborgs län och vi har arbetat utifrån dessa förutsättningar. En del frågor ”äger” vi inte själva, utan de hör hemma på den nationella nivån. I arbetet som bedrivs i länet är det hela tiden ett par frågeställningar av nationell dignitet som återkommer. Dessa frågeställningar kommer från företagen, från facken och från våra övriga samarbetspartners.

- Det ena är försörjningsstödet för individen det vill säga ersättningen till personer som deltar i utbildning.
- Det andra är att efterfrågan på och behovet av kompetenshöjande insatser är betydligt större än de medel som står till buds.

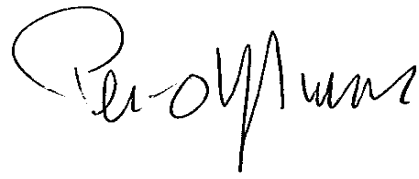
De satsningar som regeringen aviserade i vårpropositionen och i tidigare beslut om yrkesutbildningar av olika slag är utmärkta men av för liten volym. Den varselvåg som svept och sveper över länet har hittills i första hand drabbat industrin. Den offentliga sektorn har antagligen avvaktat besked om statsbidragen. Nu kom besked i vårpropositionen att statsbidragen höjs men först 2010. Enbart ökningen av kostnader för försörjningsstöden (sociala bidrag) kommer antagligen att äta upp den höjning regeringen aviserat. Därmed kommer ytterligare varsel att följa även inom offentliga sektorn. Dessutom kommer som en följd av detta varsel inom handel, service och tjänstesektorn.

- Jobb- och utvecklingsgarantin kan till vissa delar ha en positiv påverkan på ungdomars möjligheter till praktik vilket är bra.
- Vad gäller de regionala forsknings- och utvecklingscentra vi har för avsikt att etablera i länet kommer vi att återkomma till regeringen under september månad.
- Det regionalpolitiska anslaget har varit betydelsefullt i vårt arbete regionalt. En fördubbling skulle ge oss ökade möjligheter till välbehövliga satsningar av egen kraft. Vi kommer att återkomma till regeringen även i den frågan.
- ROT-bidrag även för den allmänna sektorn har vi tidigare nämnt som betydelsefullt.

Vårt arbete drivs vidare med oförminskad kraft. Detta är en sammanfattning av de första tre månadernas arbete och resultat.



Barbro Holmberg,
landshövding



Per-Olof Svensson,
regionstyrelsens ordförande

Bilaga 1.

Försörjningsstödet utveckling i Gävleborg under första kvartalet 2009 jämfört med första kvartalet 2008

Med anledning av den svåra situationen på arbetsmarknaden beroende på den pågående ekonomiska krisen, bedöms behovet av försörjningsstöd i länets kommuner öka väsentligt under första kvartalet 2009 jämfört med första kvartalet 2008. Detta gäller i första hand för gruppen ungdomar som blir arbetslösa, men även för grupper som normalt inte söker försörjningsstöd, dvs. de individer som har blivit arbetslösa som ett resultat av gällande lågkonjunktur. En snabb förfrågan till respektive kommun ger följande bild.

Tabellen nedan visar försörjningsstödet för första kvartalet 2008 och 2009

Kommun	jan- mars 2008	jan- mars 2009	Ökning/minskning (%)
Bollnäs	3 534 600 kr	4 169 900 kr	+ 17,9
Gävle			+ 31
Hofors	1 614 personer	2 082 personer	+ 29
Hudiksvall	6 663 000 kr	8 162 000 kr	+ 22
Ljusdal			
Nordanstig			
Ockelbo	621 000 kr	1 090 000 kr	+ 75,5
Ovanåker	1 121 020 kr	1 854 529 kr	+ 65,4
Sandviken			+ 32
Söderhamn	4 033 000 kr	5 304 000 kr	+ 31,5

De är bara några kommuner som har kommenterat orsakerna till att försörjningsstödet har ökat under jämförda perioder. Vad som sammanfaller i kommentarerna är att gruppen ungdomar ökar (ofta ensamhushåll) och att andelen hushåll som söker har ökat. Någon kommun konstaterar även att majoriteten av nybesöken aldrig tidigare har varit i kontakt med socialtjänsten.

Bilaga 2.

Varslade från företag i Sandvikens kommun och arbetslösa i kommunen

